

Zápis – obhajoba dizertační práce Mgr. *Dita Malečková*
Konání: 15.9. 2017

Dizertační práce

Název: Obraz, informace, komplexita

přítomní dle prezenční listiny:

- *Jména přítomných členů komise: doc. RNDr. Jiří Souček, DrSc. (předseda komise), doc. PhDr. Rudolf Vlasák, prof. RNDr. Jiří Ivánek, CSc., PhDr. Barbora Drobíková, PhD., Ing. Martin Souček, PhD.*
- *Jména přítomných školitele/oponentů: Mgr. Denisa Kera, PhD. (školitelka), doc. Ing. Ivan M. Havel, CSc., PhD. (oponent)*
- *Jména nepřítomných členů, školitele/oponentů: prof. PhDr. Miroslav Marcelli, CSc. (oponent)*

Předseda komise zahájil obhajobu dizertační práce

Školitelka představila doktorandku a seznámil komisi s uchazečkou a její dizertační prací.

Kandidátka přednesla strukturu práce.

Cíl práce

Práce mapuje vztah informace a obrazu, potažmo informační vědy a obrazové analýzy, stejně jako důležitost vizualizace informace a metody vizuální analytiky se zaměřením na analýzu uměleckých děl. Zároveň se zaměřuje na proměny obrazu, především digitalizaci i nový typ přijímání obrazů a novou estetiku. Téma obrazu dále omezuje na abstraktní malbu, konkrétně dílo Františka Kupky, které je použito jako vstupní obrazová informace v experimentu, v němž je představena originální metoda analýzy obrazu využívající funkci informační entropie (konkrétně Rényiho entropie).

Metodologie

V práci byla použita experimentálně metoda analýzy obrazu využívající funkci informační entropie (konkrétně Rényiho entropie). Tato metoda byla v uvedeném výzkumu poprvé použita pro analýzu uměleckých děl se záměrem získat srovnání přirozeného a umělého třídění obrazových dat. Abstraktní dílo jsme zvolili nejen s ohledem na uvedenou historii gramatiky abstraktních forem a jejího vztahu k digitálnímu obrazu, ale také jako emblematický příklad efektivního získávání informace z komplexního prostředí.

Závěry práce

Moderní umění a informační věda mají společné předky a že abstraktní umění je hraničním fenoménem čitelným jako pro lidské, tak strojové “vnímání”. To jsme do značné míry (v míře, kterou nám umožnila pilotní povaha projektu) dokázali v experimentu, v němž jsme použili díla Františka Kupky.

Předseda komise vyzval 1. oponenta (doc. Havel)

Otázky k obhajobě:

1) Jak bylo vybráno 86 (popř. 93) respondentů - měli nějaký vztah k umění, speciálně abstraktnímu?

2) Jak byli respondenti instruováni - měli obrázky třídit intuitivně, anebo podle zadaných vlastností (a kterých: špičaté vs. Oblé apod.?), obrázky jim byly předloženy najednou nebo postupně?

3) Uvažovala jste o tom, zda a jaký vliv na vnímání konkrétního obrazu může mít jeho sekvenční "prohlížení", speciálně pak sakadický pohyb očí z jednoho místa na druhé?

4) Co je podle vás tím rysem, který člověka přitahuje k některým strukturám, tvarům, či uměleckým dílům?

Předložená disertační práce je svým způsobem objevná, otvírá novou, a dosti netradiční oblast bádání, vyžadujícího znalosti v mnoha oborech a pochopení pro výrazně interdisciplinární přístup.

Práci oponent doporučuje k obhajobě.

Předseda komise vyzval k přečtení druhého posudku:

Prvá z týchto pripomienok sa týka estetických vlastností skúmaných diel.

V nadväznosti na to sa pýtam, ako rozumieť tvrdeniu, že „abstraktní umění představuje určitý hraniční fenomén; jde jak historicky, tak technicky o oblast, která je srozumitelná jak pro přirozené lidské vnímání, tak pro výpočetní technologie a digitální média“.

Pokus o určenie povahy abstrakcie (s. 48 a nasl.) je dost tézovitý a vyžadoval by si spresnenie. Vzťahy medzi abstrakciou v jej kognitívnom chápaní a uplatňovaní na jednej strane, a abstraktným umením na strane druhej, sú oveľa zložitejšie, než to predstavuje text dizertácie.

Autorka pri referovaní o Shannonovej teórii informácie uvádza jeho model komunikačného procesu (s. 67), ktorý sa neskôr stal základom viacerých štúdií procesov komunikácie.

Niektoré z týchto štúdií však poukázali na obmedzenosť jeho modelu (nepřítomnosť spätnej väzby, redukcia prostredia a i.) a pokúsili sa ho odstrániť novými modelmi.

Predkladaná dizertácia podľa môjho presvedčenia spĺňa kritériá kladené na práce tohto typu. Navrhujem, aby bola prijatá k obhajobe a po jej úspešnom priebehu bol jej autorke udelený príslušný akademický titul.

Předseda vyzval kandidátku k reakci na posudky.

Reakce na posudek 1. oponenta - doc. Havel:

Mgr. Malečková reagovala na připomínky. Hovořila o tom, jak rozlišovala to, co je přímým citátem a co je vlastní výklad.

Dále hovořila o tom, jak rozlišovala skupiny respondentů a jaké úkoly jim autorka kladla. Byli instruováni tak, aby sami rozlišili obrázky na nějaké vizuální podobnosti podle své volby.

Jak byli respondenti vybírání? - výzkum byl opakován až třikrát; autorka se snažila nejdříve vybrat různé lidi různého věku, různých skupin i různého vztahu k abstraktnímu umění; ovšem toto se neukázalo jako dobrá strategie; nakonec byla zvolena poměrně homogenní skupina - všichni měli více méně neutrální vztah k abstraktnímu umění.

Dále kandidátka mluvila o možnostech výzkumu z hlediska pohybu očí a vztahu k jejímu experimentu.

Dále kandidátka hovořila o tom, jak detekovat jistou univerzální úroveň vnímání krásy, která by mohla být detekovatelná lidmi i stroji.

Reakce na posudek 2. oponenta

Otázka přirozeného vnímání - konstruované vnímání a abstrakce, problematika univerzální úrovně.

Model orchestru je komplexnější, to kandidátka uznává, ale Shannonův model je natolik obecný a používaný, protože je zjednodušený.

Jak vzniká abstraktní umění, jak se umění stává hodnotným.

Ve všech otázkách kandidátka obhájila své postoje.

Předseda komise vyzval k obecné diskusi

Doc. Havel - jaký rys člověka přitahuje k abstraktnímu umění? - Tam je otázka ne "v tom přitahování", ale v člověku. Jakmile se téma blíží k vnímání, percepci, je to problematické. Hodnotu práce vidí v tom, jaké otevírá otázky.

Dr. Kera – tenze mezi informačně-vědním a humanitním; jak se vyrovnává kandidátka s tím, že algoritmy SW jsou neutrální; víme, že algoritmy často opakují naše stereotypní chování; kandidátka reaguje a obhájuje svůj postoj k "univerzální úrovni" vnímání. Prof. Ivánek - využití entropie ve zkoumání v práci; např. využití fraktálové komprese - možnost srovnání výsledků nasazením vícero metod.

Doc. Souček - problematika umělé inteligence, rozvoj a implementace do praktické realizace; zpětné promítnutí do teoretických oblastí.

Doc. Vlasák - posun a extenze v oboru informační vědy, pokus o komunikaci informací ve společnosti.

Doc. Souček - zahrnutí tématu do oblasti informační vědy.

Předseda komise poděkoval všem zúčastněným a uzavřel veřejnou část obhajoby.

Hlasování

Členové komise – prospěl/a

Skrutátor – *Ing. Martin Souček, PhD.*

Správnost zápisu potvrzují:

doc. RNDr. Jiří Souček, DrSc.

PhDr. Barbora Drobíková, Ph.D.